

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

-Aan:
Zie verzendlijst.

Telefoon 070 - 318 81 88
Telex 32374 KYDER/BIV NL
Telefax 070 - 318 79 51

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/91/095/5224	30 oktober 1991
Onderwerp			
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 87/91)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	070 - 318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/91/095/5224 , d.d. 30 oktober 1991

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Inlichtingendienst Buitenland

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGEDIENST

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
87/91

(Afgesloten 301100 OKT 1991)

Kroatië

Opnieuw hebben in Kroatië gevechten plaatsgevonden. Kroatische bronnen maken melding van nieuwe aanvallen van de federale strijdkrachten (JNA) op Vukovar en Vinkovci (Slavonië) en Karlovac, ten zuiden van Zagreb. Ook de federale luchtmacht heeft aanvallen uitgevoerd. Gisteren is ook gemeld dat de JNA nieuwe eenheden hebben aangevoerd naar een aantal gebieden in Kroatië, onder meer naar de omgeving van Vukovar. Dit houdt waarschijnlijk verband met de vorige week gemelde uitbreiding van het aantal reservisten dat in Servië en andere door Serviërs bewoonde gebieden is opgeroepen. Ook Kroatië heeft nieuwe maatregelen genomen ter uitbreiding van de mobilisatie waartoe eerder was besloten.

Zondagnacht is volgens een onbevestigde melding in een Hongaars grensplaatsje een gevechtsvliegtuig neergestort dat door Kroatisch vuur was getroffen in de gevechten om de stad Virovitica in noordoost Kroatië. Indien de Kroaten daadwerkelijk een gevechtsvliegtuig zouden hebben weten uit te schakelen, zou dat aantonen dat zij inderdaad beschikken over effectieve luchtafweermiddelen. Eerdere berichten maakten er melding van dat Kroatië SA-7 en SA-9 luchtafweergeschut uit het arsenaal van de JNA zou hebben veroverd. Dezerzijds wordt de genoemde melding echter sterk betwijfeld. Hoewel er in dit gebied inderdaad gevechten hebben plaatsgevonden waarbij de JNA ook vliegtuigen heeft ingezet, is in het Hongaarse stadje waarschijnlijk sprake geweest van een ontploffing veroorzaakt door granaatvuur of een foutief afgeworpen vliegtuigbom. Meldingen uit Servische bron dat Hongarije als reactie op dit incident haar luchtmacht in de hoogste staat van paraatheid heeft gebracht en de grenstroepen heeft versterkt, kunnen niet bevestigd worden.

Ook bij Dubrovnik blijft de situatie nog steeds zeer gespannen. Terwijl de stad aan alle zijden blijft geblokkeerd, zijn JNA-eenheden de afgelopen dagen weer verder opgerukt in de richting van het oude centrum van de stad. Het is echter zeer twijfelachtig of zij de volledige verovering van Dubrovnik beogen. Weliswaar worden de (relatief kleine) militaire successen van de JNA bij Dubrovnik door de pro-Servische propaganda sterk benadrukt, maar de legerleiding realiseert zich waarschijnlijk dat de verovering van geheel Dubrovnik grote verliezen met zich mee zou brengen en bij de internationale publieke opinie negatieve reacties tegenover de JNA (en Servië) zou oproepen.

In Kroatische meldingen wordt echter gesuggereerd dat de JNA Dubrovnik toch zou willen veroveren met het oog op de eventuele inlijving van het gebied bij een nieuw Groot-Servische staat. Dit zou echter haaks staan op het streven naar een etnisch homogeen Servië, aangezien Dubrovnik en omgeving een overwegend Kroatische bevolking hebben. Mogelijk speelt evenwel de overweging mede een rol, dat een Groot-Servië na een formele afscheiding van Kroatië, uitgaande van de huidige binnengrenzen, geen eigen havensteden zou bezitten. Ook is wellicht van belang dat een landtong ten zuiden van Dubrovnik de toegang beheerst tot de baai van Kotor in Montenegro, waar onder meer een aantal uit Kroatië teruggetrokken eenheden van de federale marine is gelegen.

In dit verband is vermeldenswaard dat plv MinDef Brovet tegenover het hoofd van de EG-missie in Joegoslavië heeft verzekerd dat de JNA zich bij Dubrovnik zal terugtrekken als de Kroaten hun beleg rond een aantal kleine installaties in de regio zullen opheffen. De Kroatische president Tadjman heeft dit ook bevolen. Brovet benadrukte echter tevens dat de situatie in de betreffende kazernes kritiek is en dat vele militairen bereid zijn tot wanhoopsdaden om de blokkades te doorbreken. Vooralsnog moet betwijfeld worden of de JNA daadwerkelijk onder de genoemde voorwaarde bereid zou zijn zich uit Dubrovnik en omgeving terug te trekken.

Gisteren is aangekondigd dat een aantal civiele schepen uit andere Kroatische havens zal trachten Dubrovnik te bereiken in een poging de verdediging van Dubrovnik te versterken. De Joegoslavische marine heeft dit konvooi, met -volgens een aantal berichten- aan boord onder meer de Joegoslavische president, de Kroaat Mesic, en de premier van Kroatië, hedenmorgen echter tegengehouden.

Een potentieel explosieve situatie bestaat ook bij de havenstad Sibenik. Deze stad ligt ten zuiden van Knin, het centrum van de door Serviërs gedomineerde Krajina die zich reeds vorig jaar onafhankelijk van Kroatië heeft verklaard. De JNA-bevelhebber ter plaatse heeft gedreigd met een offensief als de Kroatische (para-)militaire organisaties de blokkade van een JNA-kazerne in de omgeving niet opheffen. Ook Sibenik is genoemd als een potentieel doel in het Servische streven naar de verwerving van een eigen haven.

Internationale vredesinspanningen

In een poging de impasse van de EG-vredesconferentie met betrekking tot Joegoslavië te doorbreken, heeft Nederland alle bij de conferentie betrokken partijen verzocht vóór 5 november (wanneer een nieuwe plenaire zitting is voorzien) expliciet hun houding ten opzichte van het vorige week door de EG voorgestelde verdrag tussen de Joegoslavische deelstaten aan te geven. Wanneer hierover duidelijkheid bestaat, kan volgens minister Van den Broek nader worden overlegd over de reeds eerder voorgestelde sancties tegen de partijen die verder overleg over Joegoslavië onmogelijk maken. Zoals bekend hebben de afgelopen dagen de Servische regering, het door Servië gedomineerde federale romppresidium en de JNA-leiding het EG-ontwerp afgewezen. Servische autoriteiten hebben dit ultimatum inmiddels als "ondemocratisch" en "een schending van de internationale rechtsgang" afgewezen.

Zoals reeds eerder gerapporteerd, heeft de EG op 10 oktober geëist dat de Joegoslavische deelstaten binnen één maand overeenstemming zouden bereiken over hun toekomstige betrekkingen. Als zij daar niet in slagen, zou de EG vervolgens beslissen over het te voeren beleid ten opzichte van de onafhankelijkheidsverklaring van individuele republieken. Hoewel de EG zich in beginsel bereid heeft verklaard deze termijn met uiterlijk één maand te verlengen, is niet uitgesloten dat onder de huidige omstandigheden sommigen EG-lidstaten zullen aandringen op een snelle besluitvorming inzake eventuele erkenning van de onafhankelijkheid van Slovenië en Kroatië. Om dit laatste te voorkomen, is het denkbaar dat van Servische zijde de mogelijkheid van verder overleg over de politieke crisis in Joegoslavië toch zal worden open gehouden.

Bosnië-Herzegovina

Bekend is gemaakt dat de Serviërs in Bosnië-Herzegovina een eigen parlement hebben ingesteld. Bovendien hebben zij aangekondigd op 10 november a.s. een referendum te zullen houden over mogelijke aansluiting bij een nieuw te vormen federatie, zoals onlangs door de Servische leiding en het (romp)presidium is voorgesteld.

Zoals bekend heeft het Bosnische parlement onlangs de soevereiniteit en on-deelbaarheid van deze etnisch sterk verdeelde republiek uitgeroepen. Dit gebeurde tegen de wil van de Serviërs in het parlement, die echter werden overstemd door de Moslims en Kroaten. Als reactie hierop willen de Bosnische Serviërs kennelijk aansluiting zoeken bij Servië. Deze is echter niet eenvoudig te realiseren, aangezien de Serviërs over het hele Bosnische territorium verdeeld wonen en juist geen meerderheid vormen in de regio's die aan Servië grenzen. Derhalve moet steeds meer rekening worden gehouden met een uitbreiding van de strijd tussen Serven en Kroaten tot het grondgebied van Bosnië-Herzegovina.

Conclusie/voorzicht

De Servische opstelling sluit vruchtbaar overleg over de EG-vredesvoorstellen nagenoeg uit. Een verheviging van de Servisch-Kroatische strijd ligt meer voor de hand. Sanctiemaatregelen tegen Servië zijn derhalve waarschijnlijk na afloop van het EG-ultimatum op 5 november a.s.